

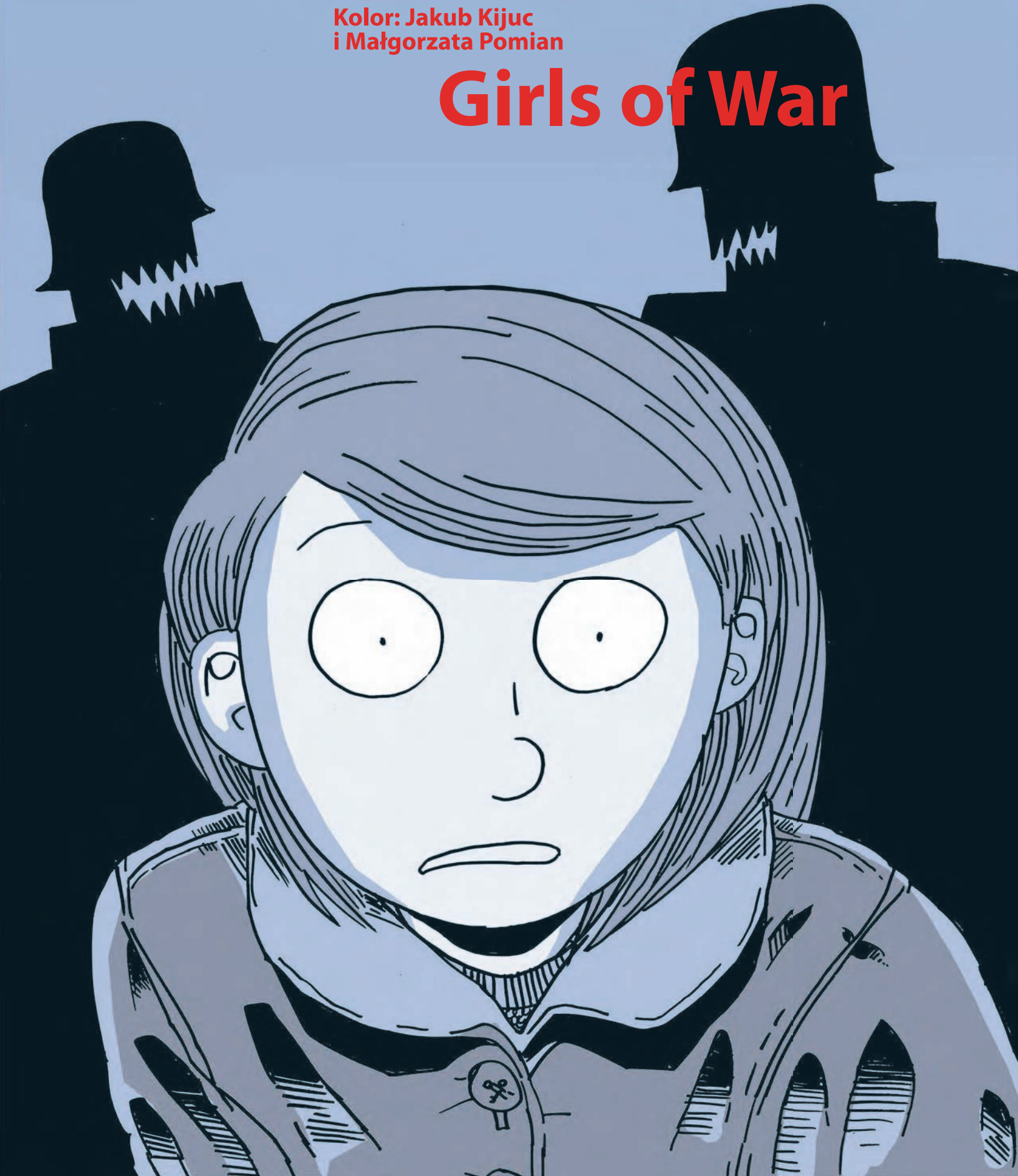

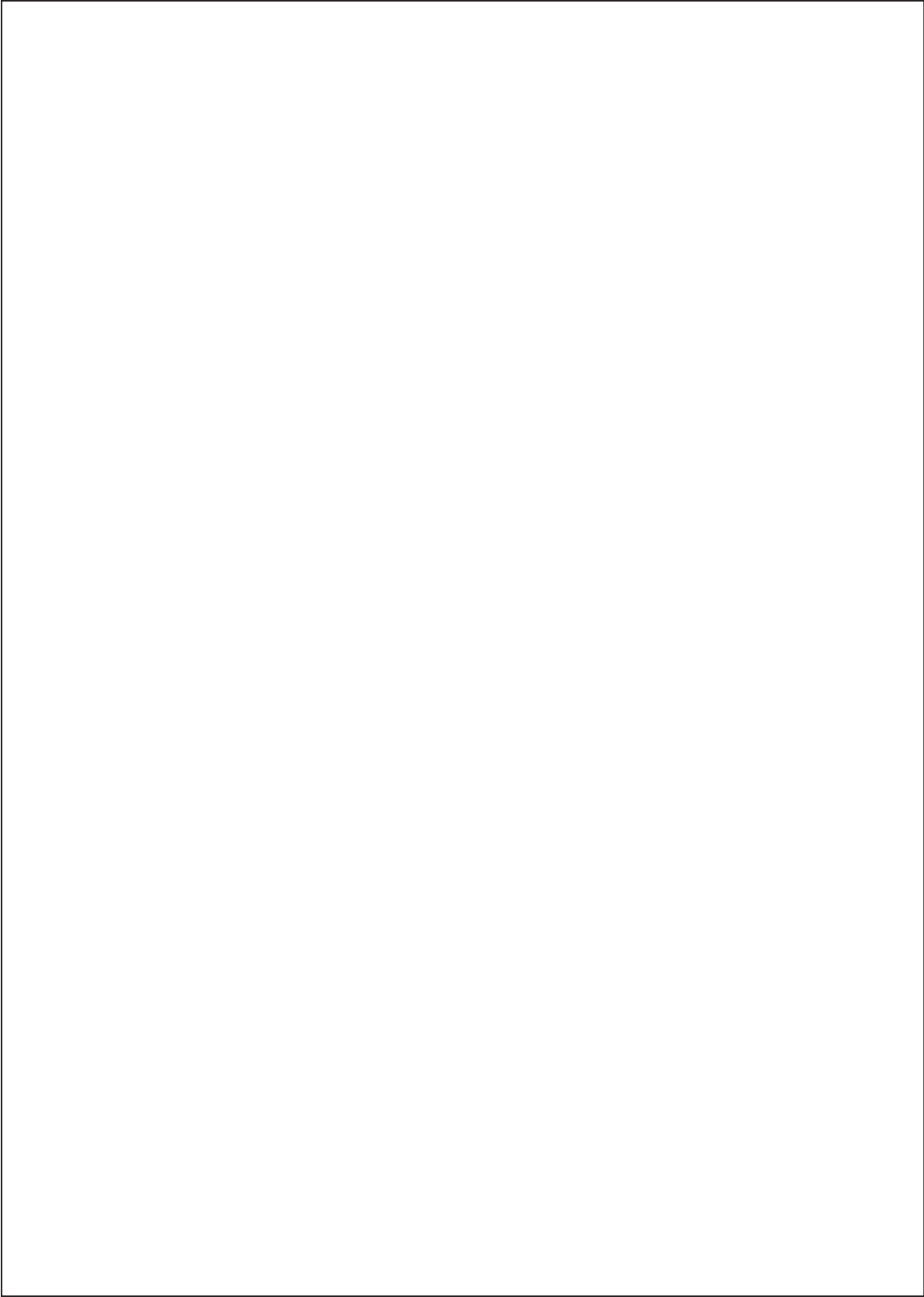
Szczepański Kijuc Kałuszyński

Kobiety Wojny

Kolor: Jakub Kijuc
i Małgorzata Pomian

Girls of War

Szczepański Kijuc Kałuszyński

Kobiety Wojny

Kolor: Jakub Kijuc
i Małgorzata Pomian

Girls of War

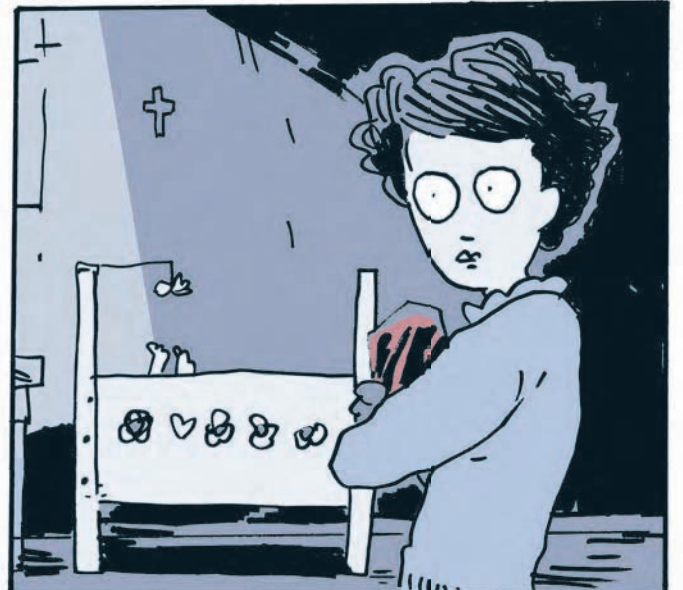
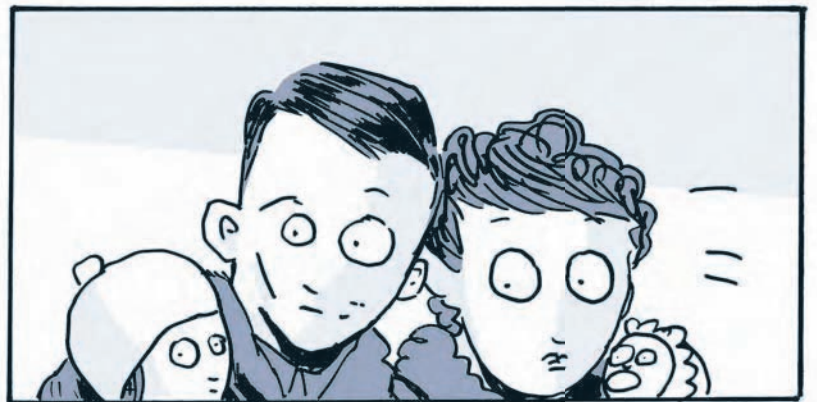
LUBLIN 2013

Scenariusz: Piotr Szczepański
Rysunki: Jakub Kijuc
Kolor: Jakub Kijuc
i Małgorzata Pomian
Tłumaczenie na język angielski:
Andrzej Kałuszyński

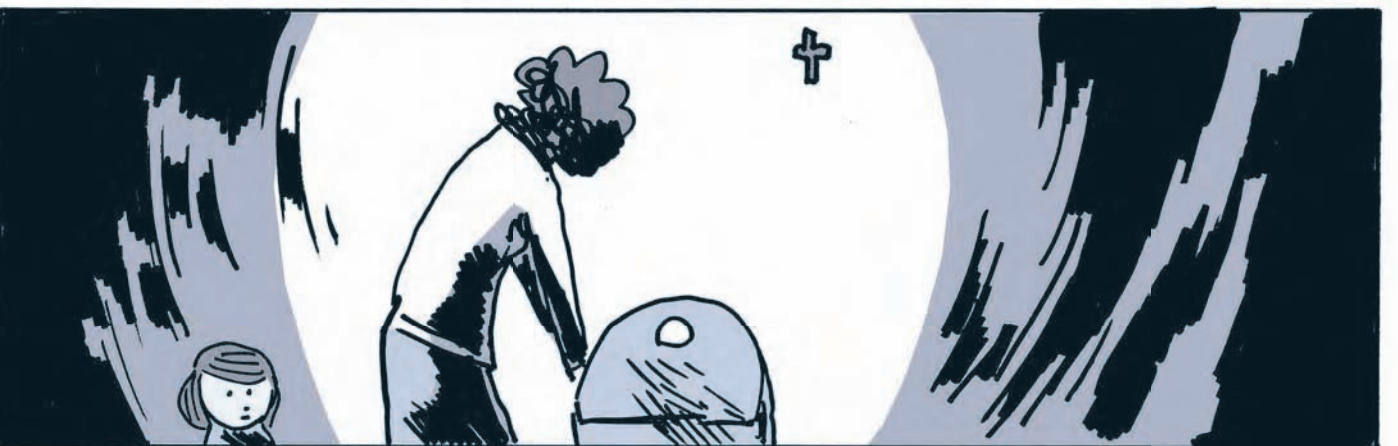
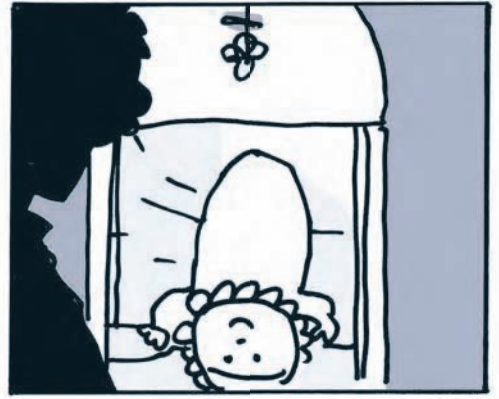
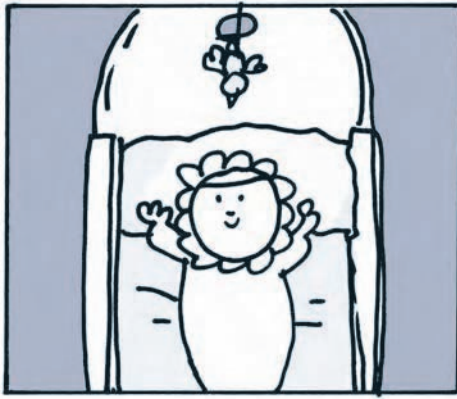
Publikacja sfinansowana ze
środków Muzeum Historii
Polski w ramach programu
Patriotyzm Jutra.

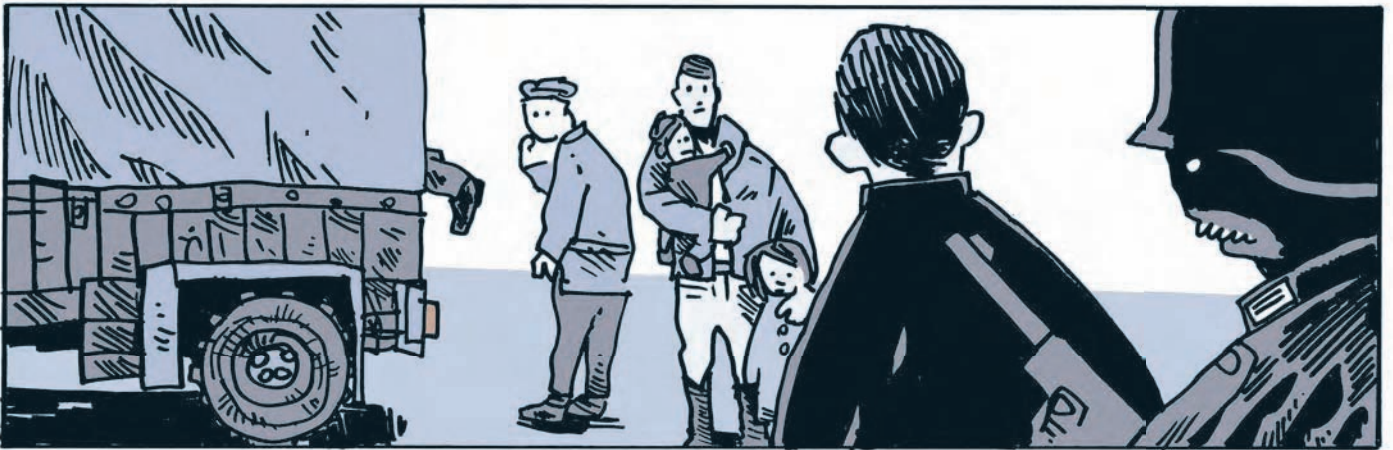

1943.

MAMUSIU,
MAMUSIU!

MUMMY,
MUMMY!

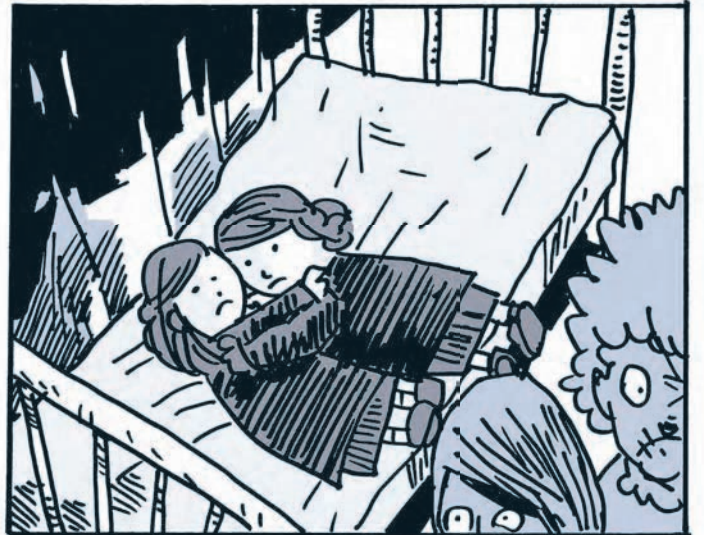

CICHO,
CICHO, CÖREČZKO,
JESTES MADRA DZIEWCZYŃKA,
DAMY SOBIE RADE, PRZECIEŻ
ZNAM NIEMIECKI, NIE POZWOLĘ,
ŻEBY KOMUS Z WAS STAŁA SIĘ
KRZYWDA... DZIADEK JAN NAM
POMOŻE, A PÓZNIJ, JAK BOG
DA, ODSZUKAMY RESZTĘ RODZ-
INY. OBIE BABCIE I WASZE
CIOTECZNE RODZENSTWO
JEDZIE W SASIEDNIM
WAGONIE.

CALM DOWN, CALM DOWN MY LITTLE DAUGHTER,
YOU'RE A WISE LITTLE GIRL. WE'LL MANAGE. I KNOW
GERMAN, I WON'T LET ANYONE HARM YOU. GRANPA
JAN WILL HELP US, AND THEN, IF GOD ALLOWS, WE'LL
FIND THE REST OF THE FAMILY. BOTH YOUR GRANMAS
AND YOUR COUSINS TRAVEL IN THE NEXT WAGON.

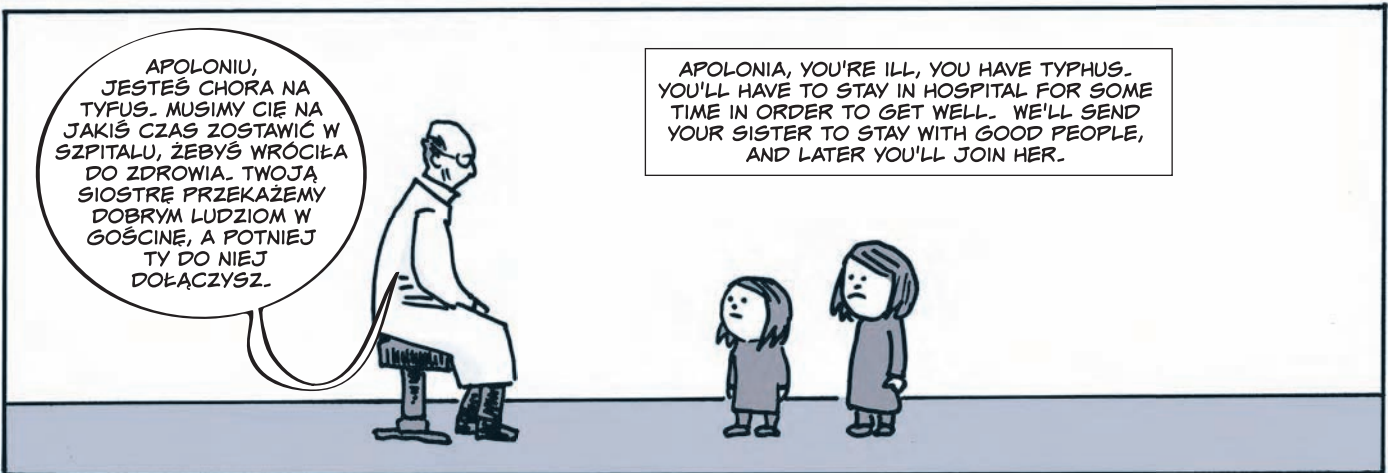

JESTEŚCIE WOLNI. NIC ZŁEGO
JUŻ WAM SIĘ NIE
STANIE. PRZEW-
IEZIEMY WAS W
BEZPIECZNE
MIEJSCE.

YOU'RE FREE. NOBODY WILL DO
YOU ANY HARM NOW. WE'LL TAKE
YOU TO A SAFE PLACE.

APOLONIU,
JESTEŚ CHORA NA
TYFUS. MUSIMY CIĘ NA
JAKIŚ CZAS ZOSTAWIĆ W
SZPITALU, ŻEBYŚ WRÓCIŁA
DO ZDROWIA. TWOJĄ
SIOSTRĘ PRZEKAŻEMY
DOBRYM LUDZIOM W
GOŚCINIE, A POTNIEJ
TY DO NIEJ
DOŁĄCZYSZ.

APOLONIA, YOU'RE ILL, YOU HAVE TYPHUS.
YOU'LL HAVE TO STAY IN HOSPITAL FOR SOME
TIME IN ORDER TO GET WELL. WE'LL SEND
YOUR SISTER TO STAY WITH GOOD PEOPLE,
AND LATER YOU'LL JOIN HER.

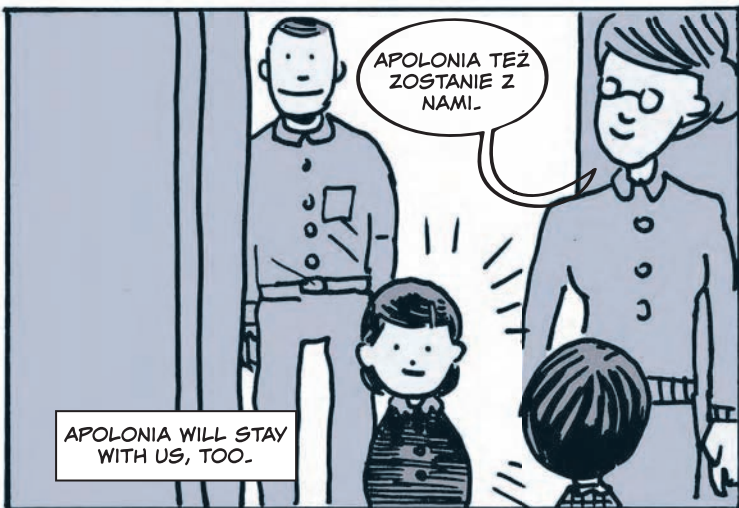
PRZYPROWADZIŁAM
TĄ MAŁĄ
DZIEWCZYNKĘ, O
KTÓREJ
WSPOMINALIŚMY.

I'VE BROUGHT THIS
LITTLE GIRL WE TALKED
ABOUT.

BIEDACTWO.
OCZYWIŚCIE, ŻE SIĘ
TOBĄ
ZAOPIEKUJEMY.

POOR THING. SURE,
WE'LL LOOK AFTER
YOU.

APOLONIA TEŻ
ZOSTANIE Z
NAMI.

APOLONIA WILL STAY
WITH US, TOO.

DOSTALIŚMY
ZGODĘ
NA WASZĄ
ADOPCJĘ.

WE GOT PERMISSION
TO ADOPT YOU.

MAMY
GOŚCIA.

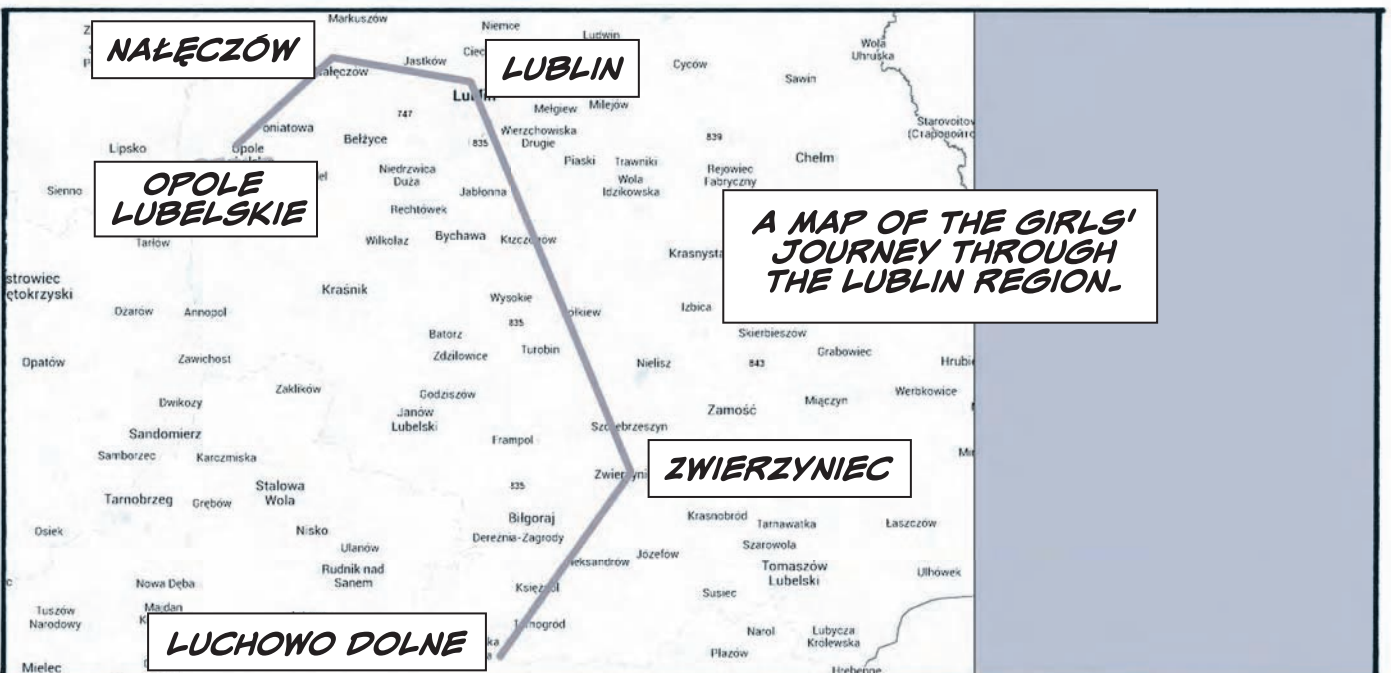
WE HAVE
A GUEST.

DZIEŃ
DOBRY
PANU.

GOOD MORNING,
SIR.

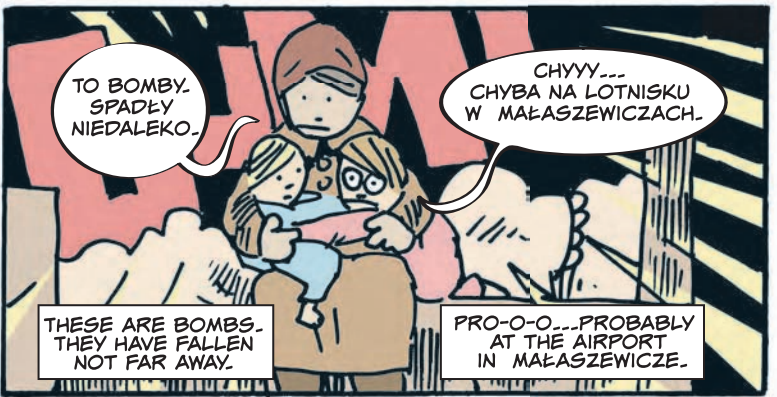
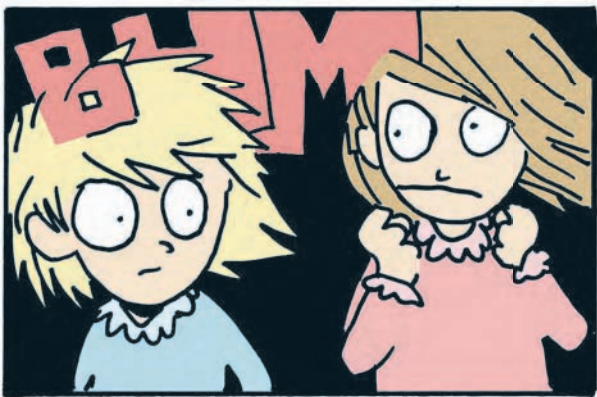

DZIECI, WOJNA SIĘ ZACZEŁA!

JAKA TAM WOJNA, PRZECIEŻ NIKT NIKOMU WOJNY NIE WYPOWIADAŁ.

KIDS, THE WAR HAS BEGUN!

WHAT WAR, NOBODY DECLARED A WAR ON ANYBODY.

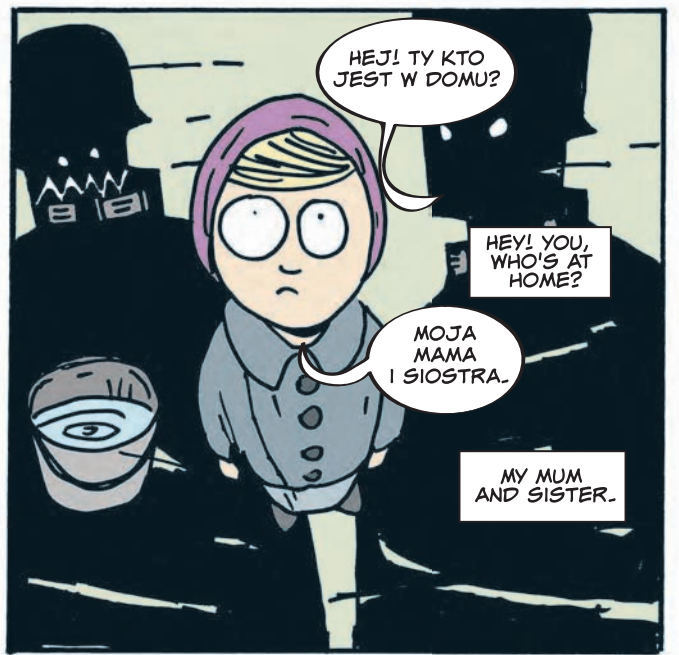
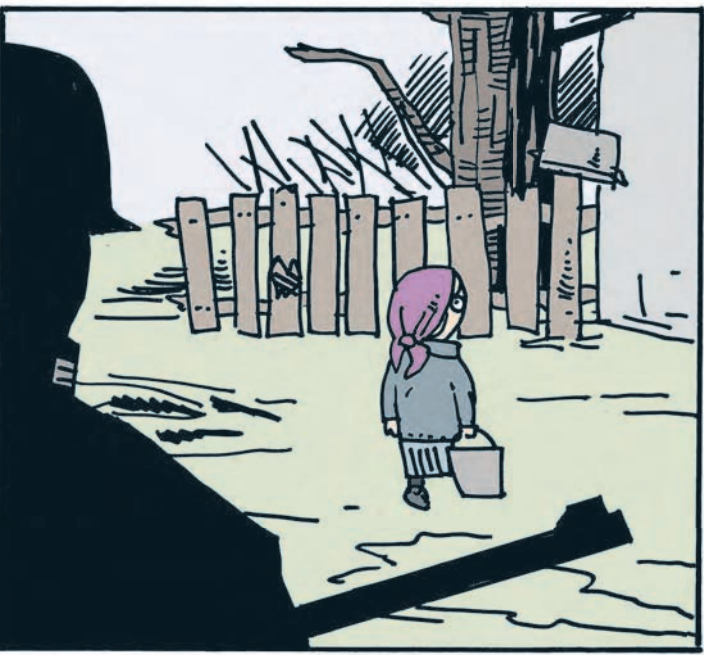

TO BOMBY. SPADŁY NIEDALEKO.

CHYYY... CHYBA NA LOTNISKU W MAŁASZEWICZACH.

THESE ARE BOMBS. THEY HAVE FALLEN NOT FAR AWAY.

PRO-O-O...PROBABLY AT THE AIRPORT IN MAŁASZEWICZE.

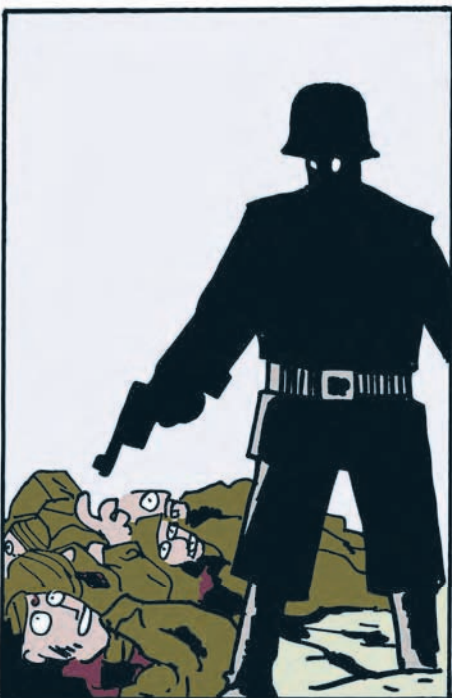
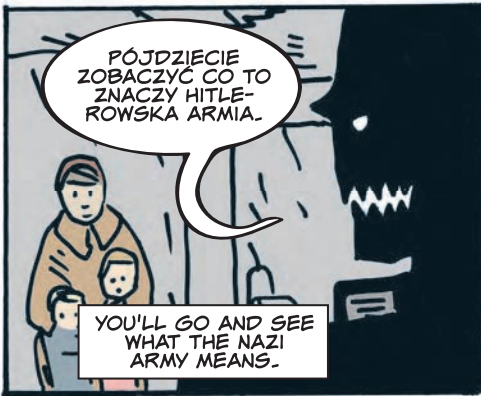
HEJ! TY KTO JEST W DOMU?

HEJ! YOU, WHO'S AT HOME?

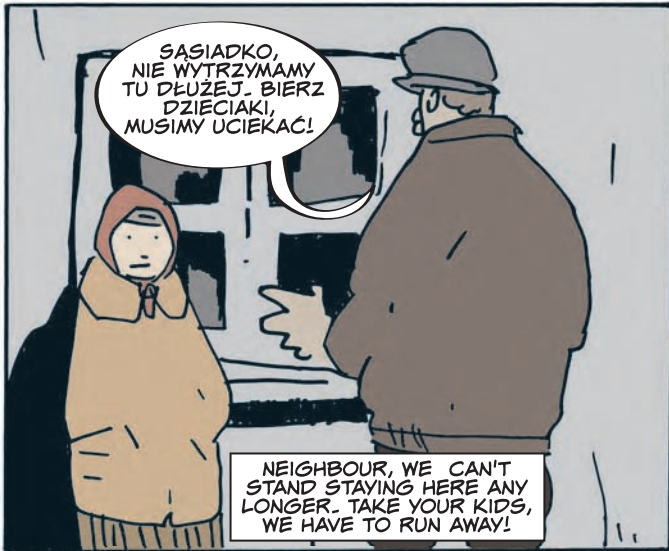
MOJA MAMA I SIOSTRA.

MY MUM AND SISTER.

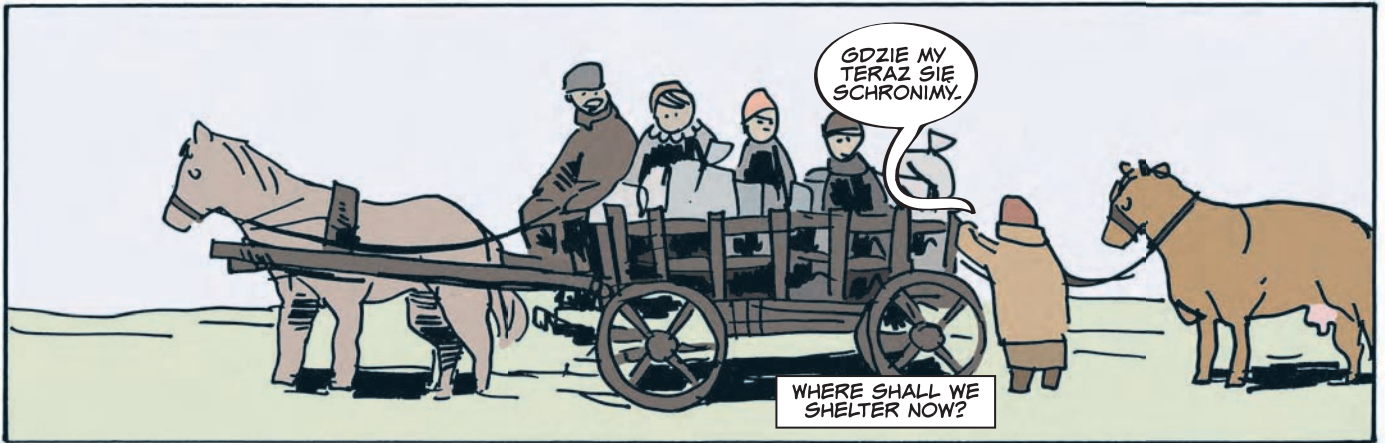

SASIADKO,
NIE WYTRZYMYMY
TU DŁUŻEJ. BIERZ
DZIECIAKI,
MUSIMY UCIEKAĆ!

NEIGHBOUR, WE CAN'T
STAND STAYING HERE ANY
LONGER. TAKE YOUR KIDS,
WE HAVE TO RUN AWAY!

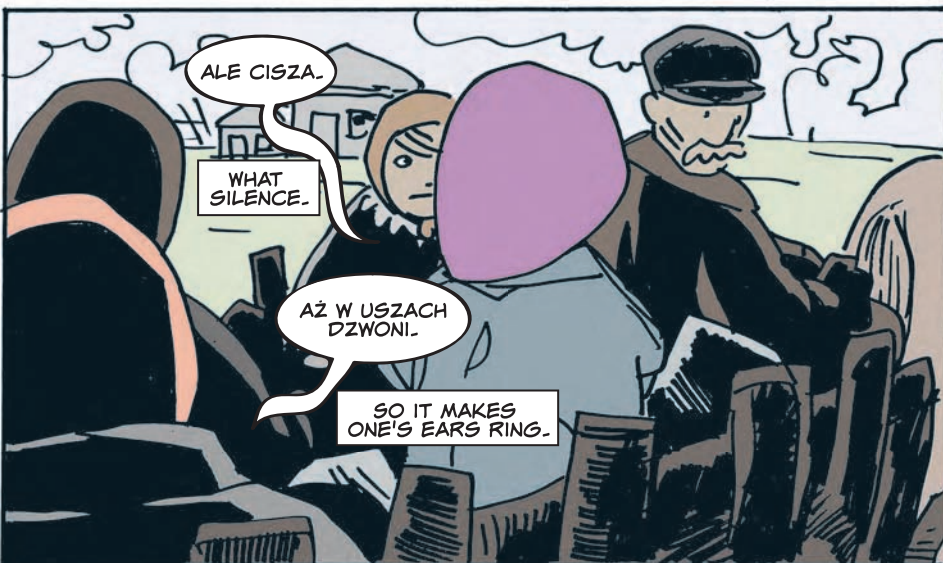
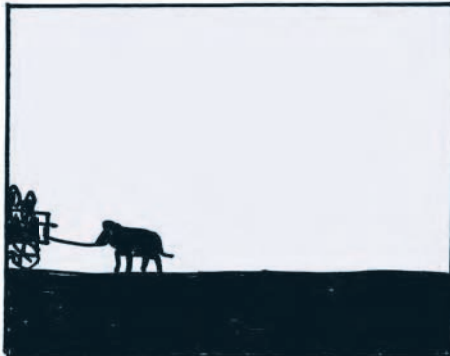
GDZIE MY
TERAZ SIĘ
SCHRONIMY.

WHERE SHALL WE
SHELTER NOW?

POJEDZIEMY DO
LEBIEDZIEWA, TAM JEST
PODOBNO SPOKOJNIEJ.

WE'LL GO TO LEBIEDZIEW,
IT'S PROBABLY QUIETER
THERE.

ALE CISZA.

WHAT
SILENCE.

AŻ W USZACH
DZWONI.

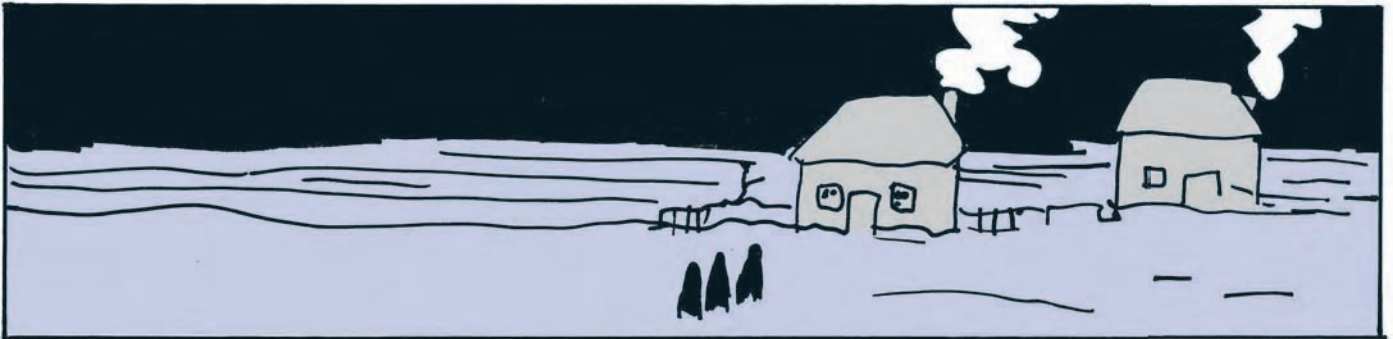
SO IT MAKES
ONE'S EARS RING.

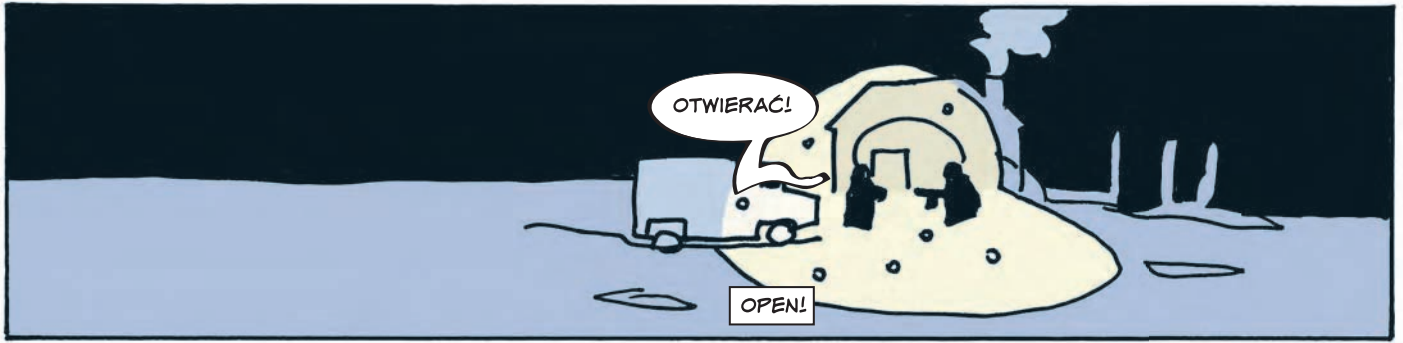
TUTAJ ZATRZYMYMY SIĘ
KILKA DNI POKI
U NAS SIĘ NIE USPOKOI.

WE'LL STAY HERE FOR A
FEW DAYS UNTIL IT GETS
QUIET IN OUR PLACE.

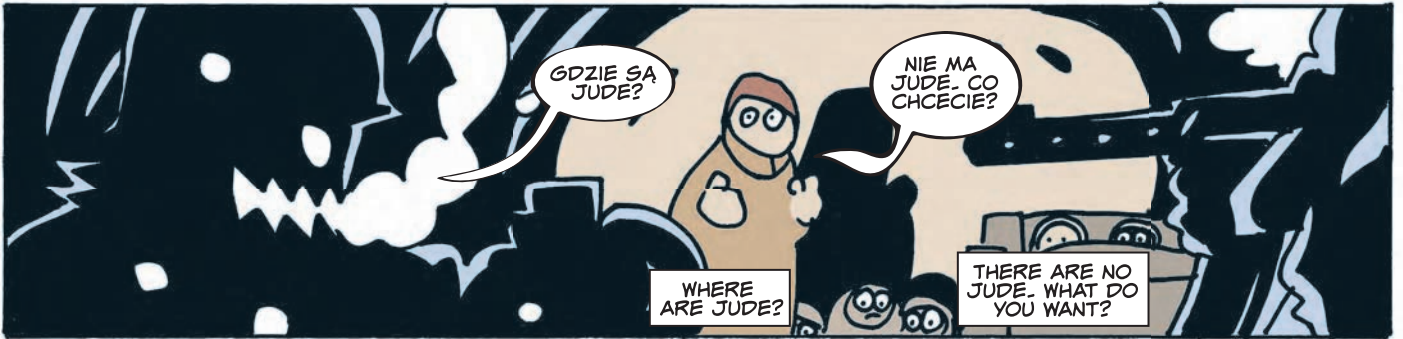

OTWIERAĆ!

OPEN!

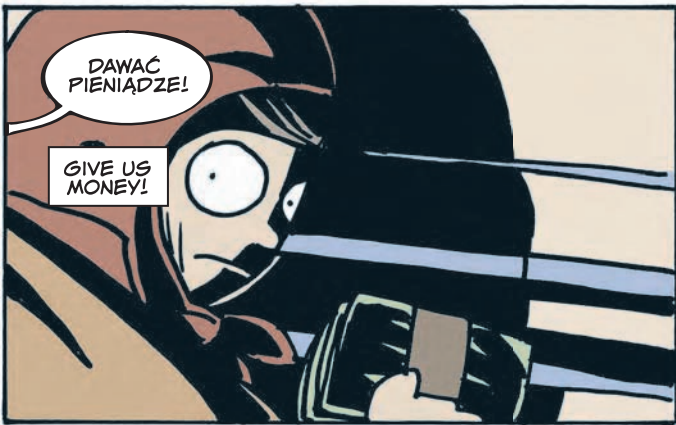

GDZIE SA JUDE?

NIE MA JUDE. CO CHCIECIE?

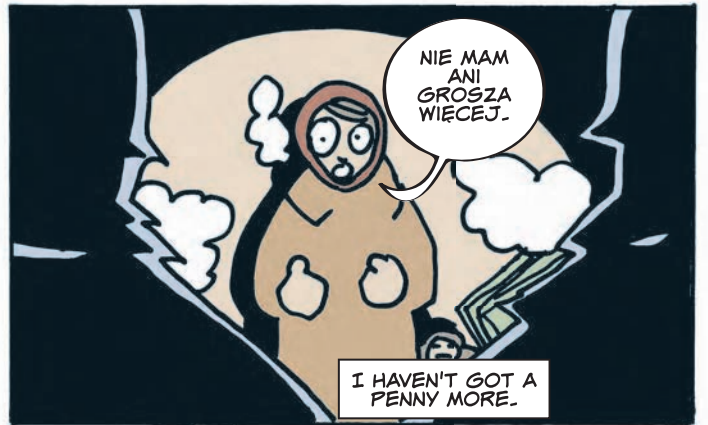
WHERE ARE JUDE?

THERE ARE NO JUDE. WHAT DO YOU WANT?

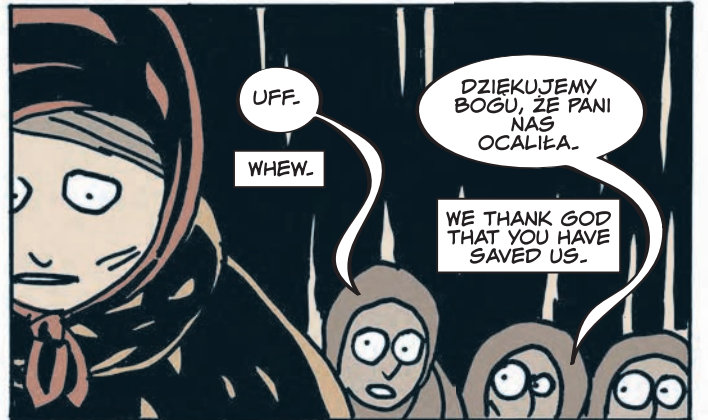
DAWAĆ PIENIADZĘ!

GIVE US MONEY!

NIE MAM ANI GROSZA WIĘCEJ.

I HAVEN'T GOT A PENNY MORE.

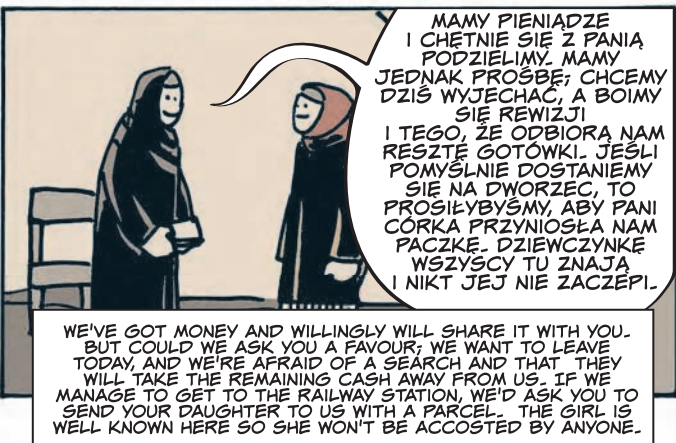

UFF.

WHEW.

DZIEKUJEMY BOGU, ŻE PANI NAS OCALIŁA.

WE THANK GOD THAT YOU HAVE SAVED US.

MAMY PIENIADZĘ I CHĘTNIE SIĘ Z PANIĄ PODZIELIMY. MAMY JEDNAK PROŚBĘ; CHCEMY DZIŚ WYJECHAĆ, A BOJMY SIĘ REWIZJI I TEGO, ŻE ODBIORĄ NAM RESZTĘ GOTÓWKI. JEŚLI POMYŚLNIE DOSTANIEMY SIĘ NA DWORZEC, TO PROSILYBYŚMY, ABY PANI CÓRKA PRZYNIOŚŁA NAM PACZKĘ. DZIEWCZYNKĘ WSZYSCY TU ZNAJĄ I NIKT JEJ NIE ZACZĘPI.

WE'VE GOT MONEY AND WILLINGLY WILL SHARE IT WITH YOU. BUT COULD WE ASK YOU A FAVOUR; WE WANT TO LEAVE TODAY, AND WE'RE AFRAID OF A SEARCH AND THAT THEY WILL TAKE THE REMAINING CASH AWAY FROM US. IF WE MANAGE TO GET TO THE RAILWAY STATION, WE'D ASK YOU TO SEND YOUR DAUGHTER TO US WITH A PARCEL. THE GIRL IS WELL KNOWN HERE SO SHE WON'T BE ACCOSTED BY ANYONE.

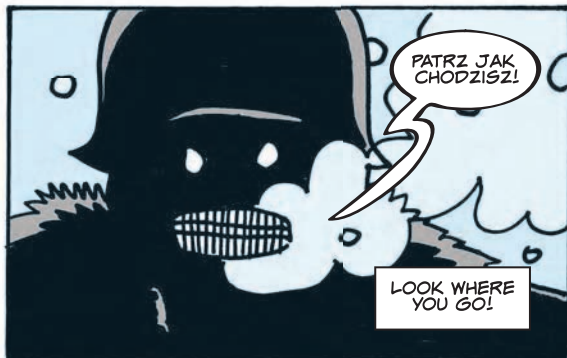
POPROSZE STARSZĄ CÓRKĘ.

I'LL ASK THE ELDER DAUGHTER.

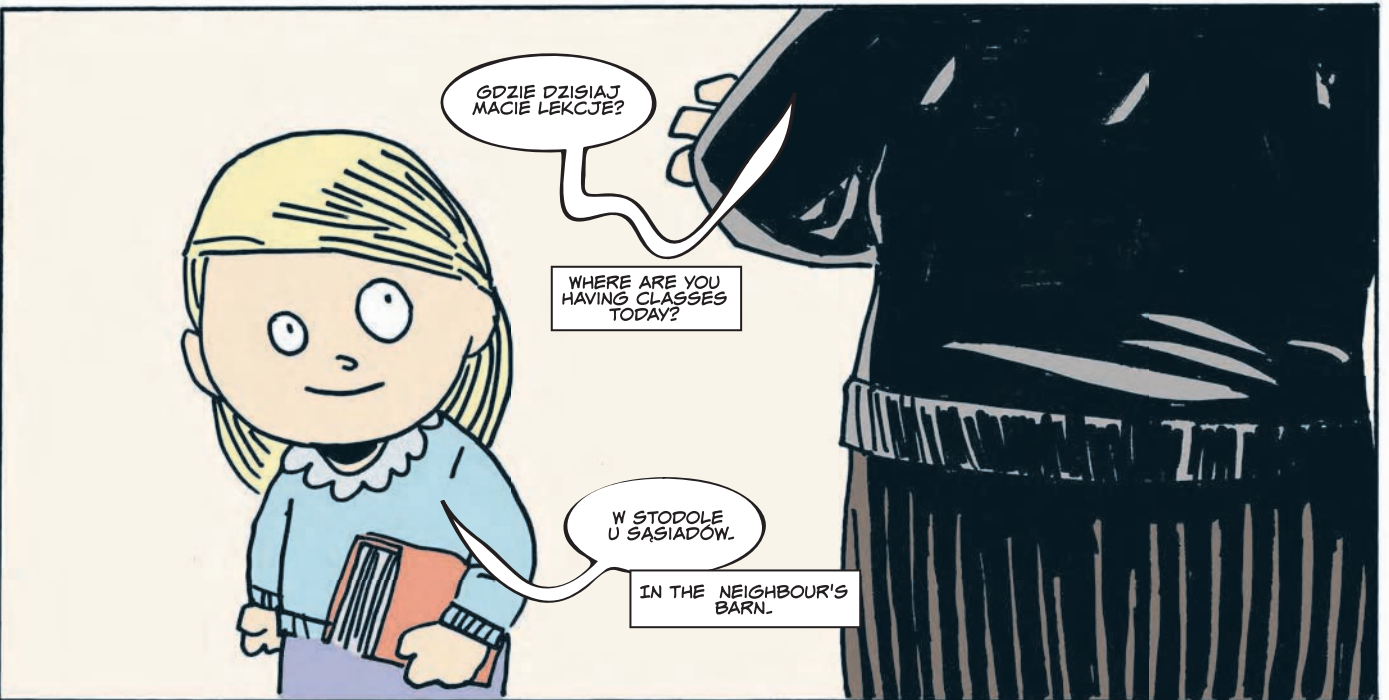
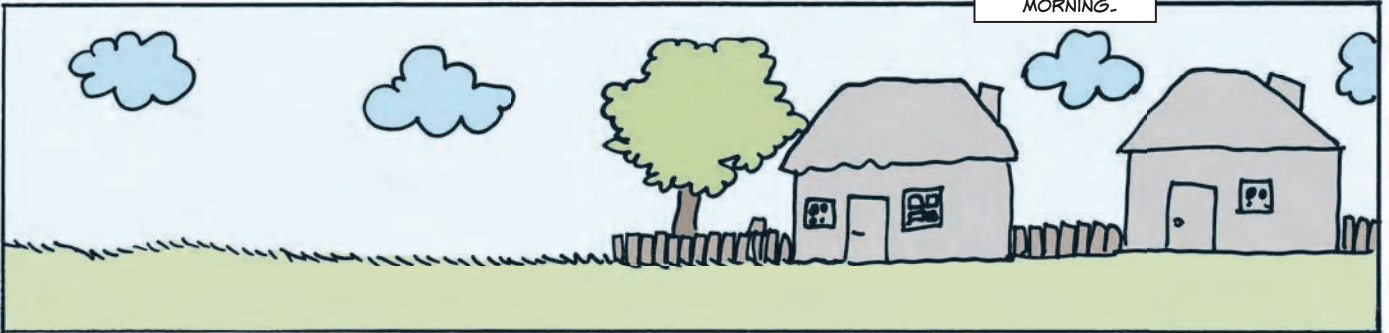
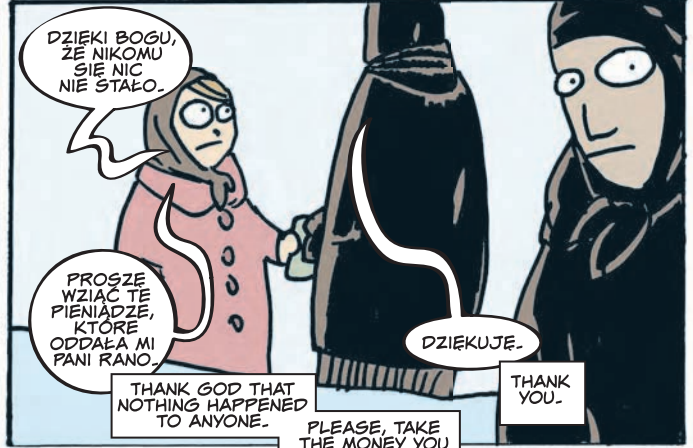
DZIEKUJEMY JESZCZE RAZ ZA OCALENIE. DO ZOBACZENIA.

THANK YOU ONCE MORE FOR SALVATION. SEE YOU.

DO STAREJ BABCI, SZARA GODZINA, GDY
KRWAWE SŁOŃCE NA NIEBIE GASNIE,
JAKIEŚ DALEKIE WSPOMNIENIA PEŁNĄ I
SZEPCĄ CICHĄ BAŚNIĄ, NIE-BAŚNIĄ.
ZAMGLONE OCZY PATRZA Z TĘSKNOTĄ DO - Z
PAMIĄTKAMI - OTWARTEJ SKRZYŃKI,
GDZIE LEŻY MAŁY, OPRAWION W ŻŁOTO -
KRZYŻYK Z OLSZYŃKI.
BABUNIA STARA, TAKA SCHYLONA BYŁA PRZED
LATY DZIEWCZKA MŁODA.

Z DRUGIEGO PUŁKU UŁAN UROCZY, WDARŁ SIĘ PRZEBOJEM W SERCE
DZIEWCZYŃKI
DZIŚ PIERŚ BABUNI KŁUJE JAK CIERNIE - KRZYŻYK Z OLSZYŃKI.
ZAGRZMIAŁY TRĄBKI I TARABANY, PIOSNKA LEGIONÓW W NIEBO
POWIAŁA.
SZARZUJĄ CWAŁEM BIAŁE UŁANI, Z POGARDĄ ZGONU LECĄ NA
DZIAŁA
HUK ARMAT GŁUSZĄ SŁOWA PIOSENKI, FURKOCZĄ TRĄBKI, GRZMIA
KARABINKI,
I ON TO WIDZIAŁ, WIDZIAŁ MAŁENKI - KRZYŻYK Z OLSZYŃKI.

TO AN OLD GRANDMA, IN THE TWILIGHT, WHEN BLOOD RED
SUN IN THE SKY FADÉS,
REMOTE REMINISCENCES FLOW, WHISPERING QUIETLY
FAIRY TALES, NOT FAIRY TALES.
BLEARY EYES LOOK YEARNINGLY INTO AN OPEN BOX
WITH SOUVENIRS, WHERE A TINY LITTLE ALDER CROSS,
SET IN GOLD, LIES.

GRAN, SO OLD AND BENT NOW, USED TO BE, YEARS AGO, A COMELY
YOUNG GIRL.
THE SPRING HEART THROBBERD FROM THE BOSOM, THE ROSY FACE
HAPPILY GLITTERED.
FROM THE SECOND REGIMENT A CHARMING UHLAN FORCED HIS WAY TO
THE GIRL'S HEART
TODAY GRAN'S BREAST STABS LIKE THORNS - THE TINY ALDER CROSS.

TRUMPETS AND TARABANS THUNDERED, A LEGIONARY SONG GLIDED UP INTO THE SKY
WHITE UHLANS CHARGE AT A GALLOP, WITH SCORN FOR DEATH WHILE RUSHING AT
CANNONS.
BOOMING CANNONS DROWN OUT THE SONG WORDS, TRUMPETS WHIRR AND BUZZ,
CARBINES THUNDER,
AND IT IS IT, THAT SAW THAT ALL, SAW THAT ALL - THE TINY ALDER CROSS.

I LECA, LECA KULE ZŁOWIESZCZE, WTEM PIĘKNY UŁAN Z KONIA SIĘ
STOCZYŁ.
I IMIĘ CZYJEŚ WYSZEPTAŁ JESZCZE, NIM ŚMIERĆ ZAWARŁA MU
ŚLICZNE OCZY.
Z KWIATÓW MIŁOŚCI, PROCH Z LISTKÓW SZARY, ZIARNEK NADZIEI
ZESZCŁE ŁUPINKI.
POZOSTAŁ TYLKO DLA BABCI STAREJ - KRZYŻYK Z OLSZYŃKI.

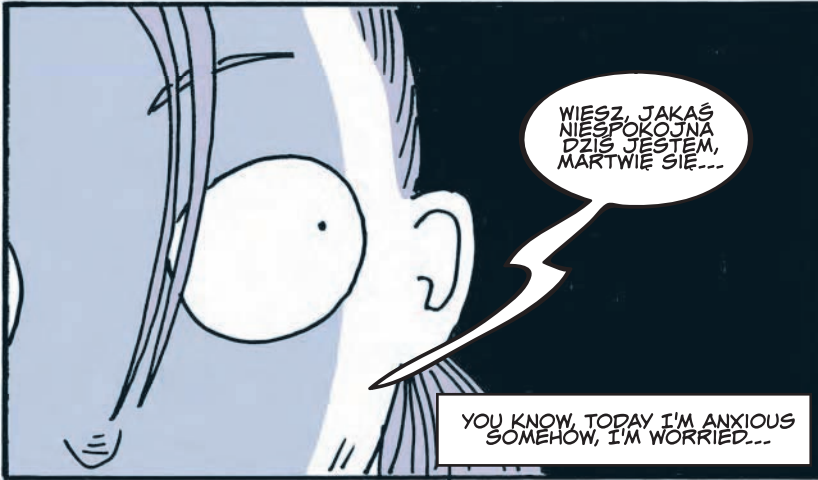
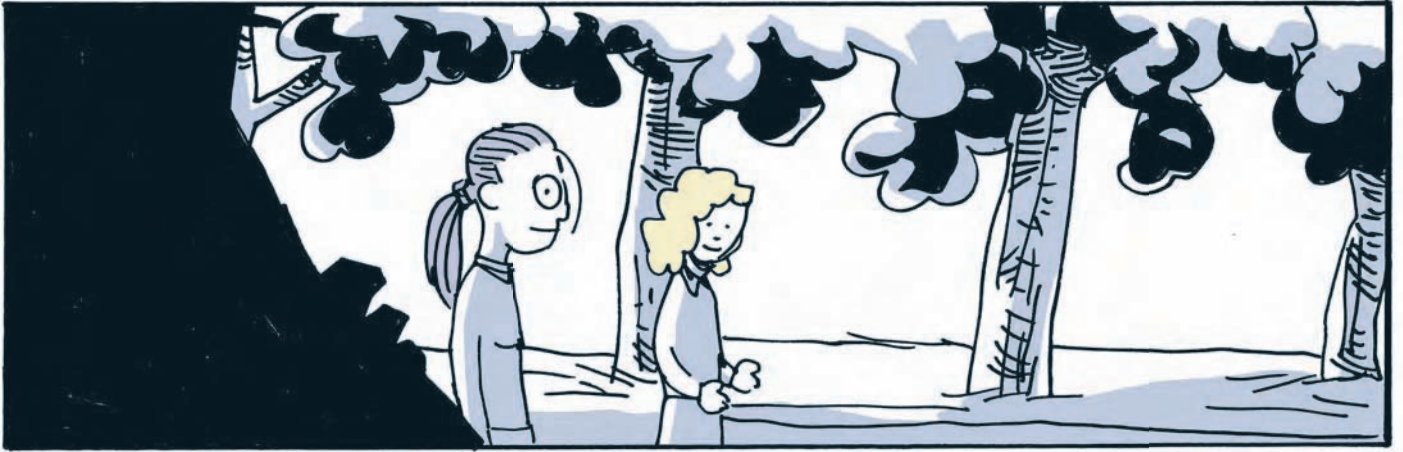
AND OMINOUS BULLETS FLY AND FLY, AND ALL OF A SUDDEN THE BEAUTIFUL UHLAN
FROM HIS HORSE FELL.
AND SOMEONE'S NAME HE WHISPERED, JUST BEFORE THE DEATH CLOSED HIM HIS
PRETTY EYES.
FORM FLOWERS OF LOVE, GREY DUST FROM LITTLE LEAVES, GRAINS OF HOPE
WITHERED PEELINGS.
FOR THE OLD GRANNY - THE TINY ALDER CROSS - WAS ONLY LEFT.

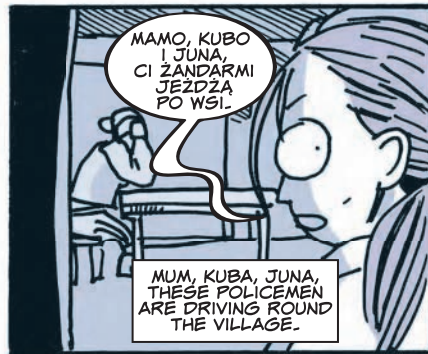
WIESZ, JAKAŚ NIESPOKOJNA DZIS JESTEM, MARTWIĘ SIĘ...

YOU KNOW, TODAY I'M ANXIOUS SOMEHOW, I'M WORRIED...

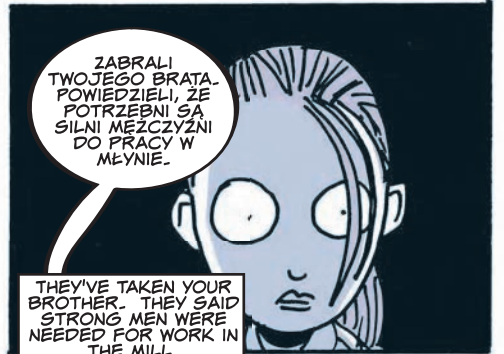
EEE TAM, ZMECZONA PEWNIŁE JESTES.

OH, WELL, MAYBE YOU'RE TIRED.

MAMO, KUBO I JUNA, CI ZANDARMI JEZDZA PO WSI.

MUM, KUBA, JUNA, THESE POLICEMEN ARE DRIVING ROUND THE VILLAGE.

ZABRALI TWOJEGO BRATA. POWIEDZIELI, ŻE POTRZĘBNI SĄ SILNI MEZCZYŹNI DO PRACY W MEYNIĘ.

THEY'VE TAKEN YOUR BROTHER. THEY SAID STRONG MEN WERE NEEDED FOR WORK IN THE MILL.

WASZEGO SYNA NIEMCY ZABRALI DO WIEZIENIA. CHCEMY GO ODBIĆ I WAS WSZYSTKICH UKRYĆ W ZAJACZKOWIE.

THE GERMANS HAVE TAKEN YOUR SON TO PRISON. WE WANT TO FREE HIM AND HIDE YOU ALL IN ZAJACZKÓW.

TATO, POMÓŻ, MAMA ZEMDLAŁA.

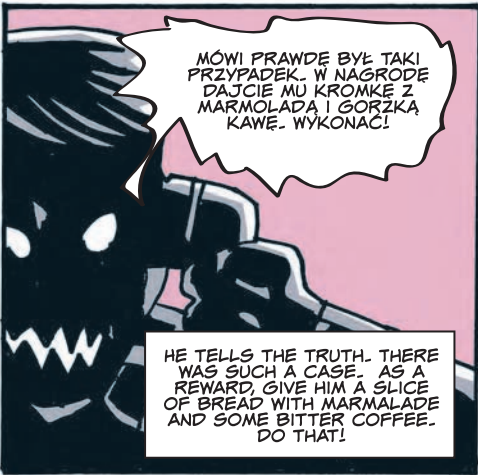
DAD, HELP, MUM FAINTED.

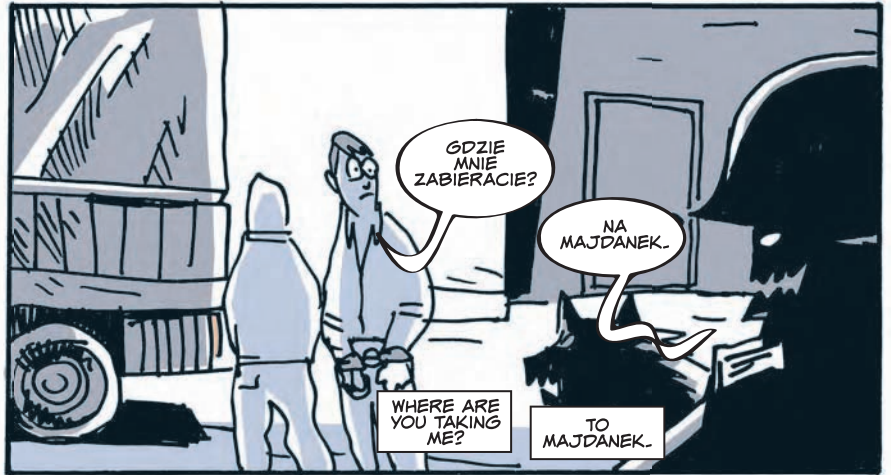
A JA WASZEMU RANNEMU ŻOŁNIERZOWI ŻYCIE URATOWAŁEM!

AND I SAVED YOUR WOUNDED SOLDIER'S LIFE.

MÓWI PRAWDĘ BYŁ TAKI PRZYPADEK. W NAGRODĘ DAJCIE MU KROMKĘ Z MARMOLADĄ I GORZKA KAWĘ. WYKONAĆ!

HE TELLS THE TRUTH. THERE WAS SUCH A CASE. AS A REWARD, GIVE HIM A SLICE OF BREAD WITH MARMALADE AND SOME BITTER COFFEE. DO THAT!

GDZIE MNIE ZABIERACIE?

NA MAJDANEK.

WHERE ARE YOU TAKING ME?

TO MAJDANEK.

STEFANIE, EDZIU, TO WAS TEŻ Z NASZEJ WSI PRZYWIEŻLI?

STEFAN, EDZIU, YOU, TOO, WERE BROUGHT FROM OUR VILLAGE?

PRZYJECHALIŚMY WCZĘSNIEJSZYM TRANSPORTEM.

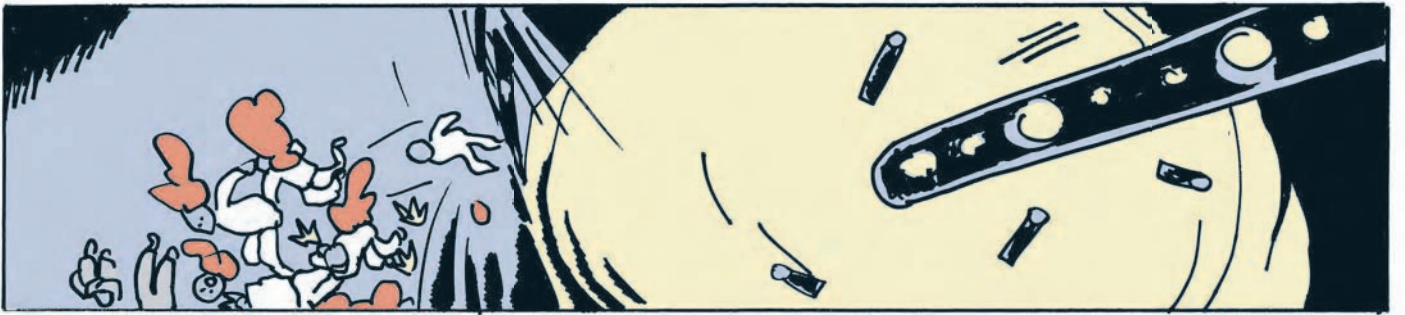
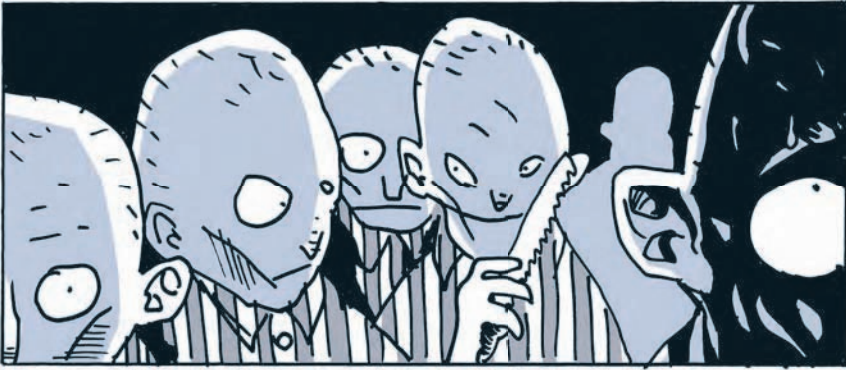
WE WERE TRANSPORTED EARLIER.

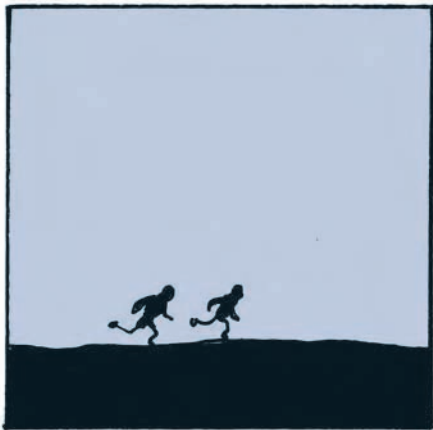
POZDROBIENIA Z DOMU

GREETINGS FROM HOME.

MNOGA SZCZĘSTIA DLA TEBIA, MOŁODIEC.

A LOT OF HAPPINESS TO YOU, YOUNG MAN.

DUŻO SZCZĘSTIA I DLA CIEBIE. DZIEKUJE. SPASIBA.

A LOT OF HAPPINESS TO YOU, TOO. THANK YOU.

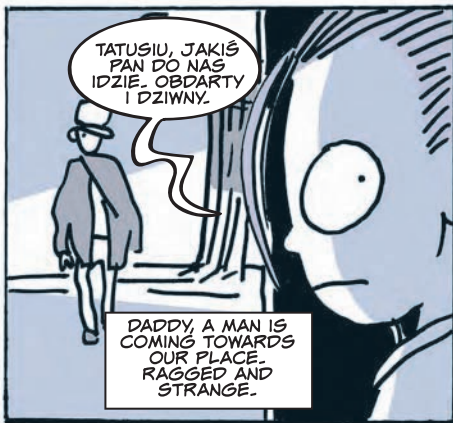

HEJ, GDZIE IDZIESZ W TYM UBRANIU? ZABIJA CIĘ.

DAM CI JAKIEŚ UBRANIE A TO SPALIMY.

HEY, WHERE ARE YOU GOING IN THIS CLOTHING? THEY'LL KILL YOU.

I'LL GIVE YOU SOME CLOTHES AND WE'LL BURN THIS.

TATUSIU, JAKIŚ PAN DO NAS IDZIE. OBDARTY I DZIWNY.

DADDY, A MAN IS COMING TOWARDS OUR PLACE. RAGGED AND STRANGE.

WITAJ SYNU. W DOMU NIE JEST BEZPIECZNIE. MUSZE CIĘ GDZIEŚ UKRYĆ.

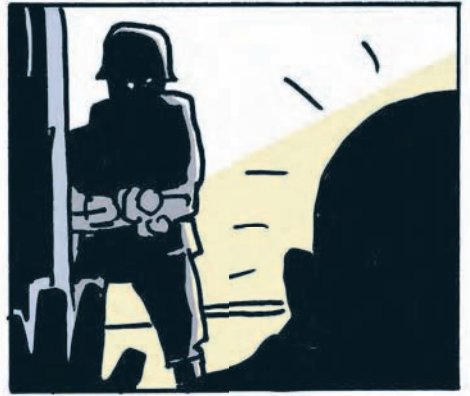
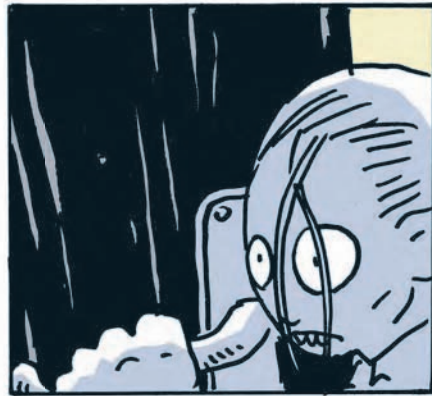
WELCOME SON. IT'S NOT SAFE AT HOME. I HAVE TO HIDE YOU SOMEWHERE.

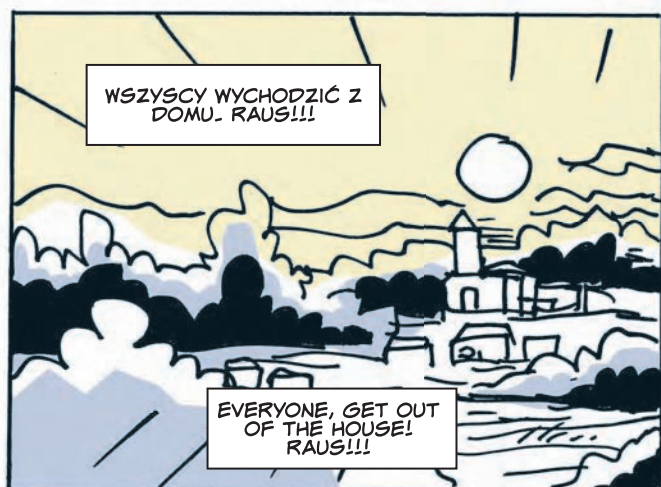
PÓKI JEST CIEPŁO TO BĘDZIEMY CIĘ TUTAJ KUROWAĆ.

UNTIL IT IS WARM WE'LL CURE YOU HERE.

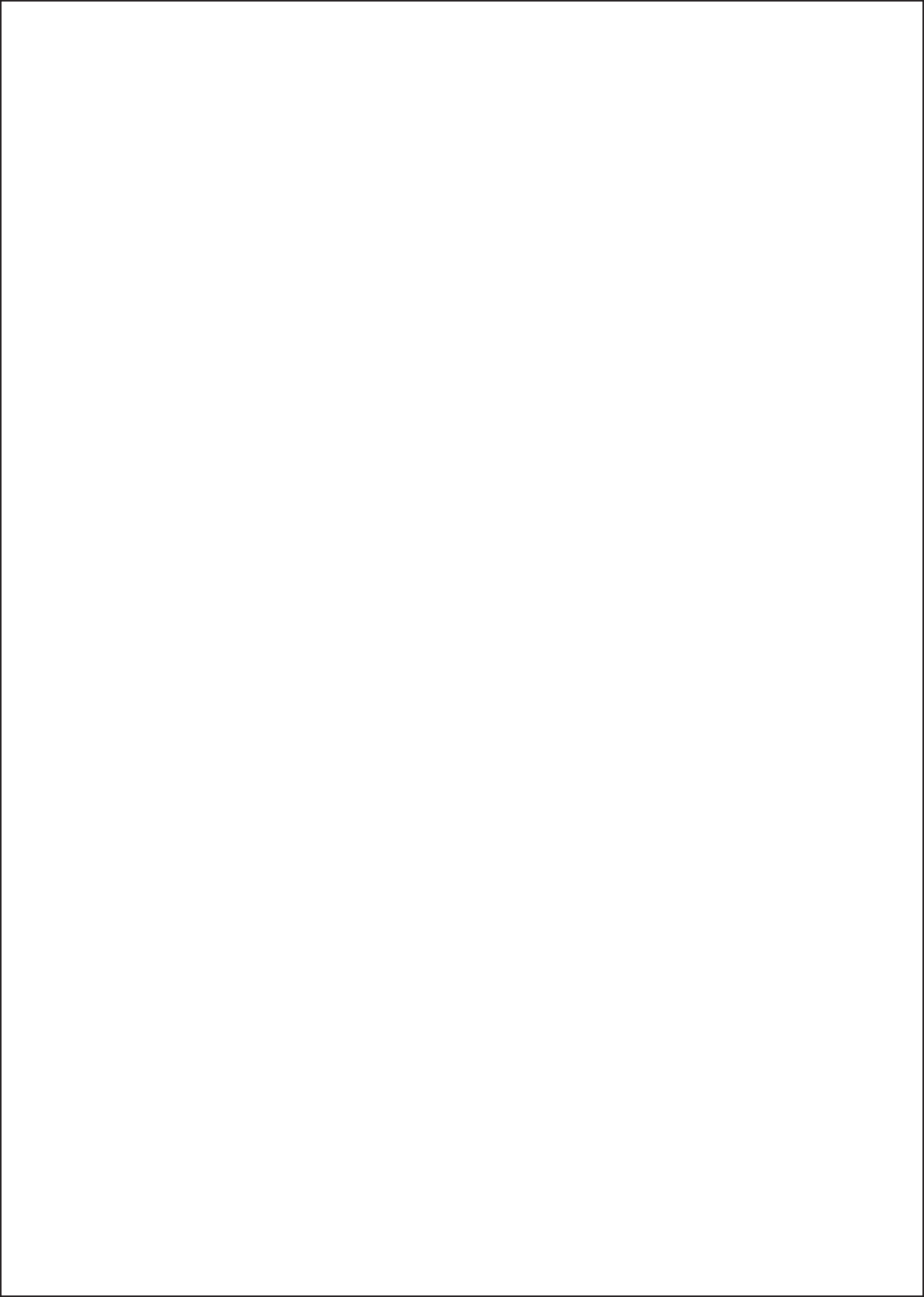

Kobiety Wojny

Drogi czytelniku, dostajesz w ręce egzemplarz wyjątkowego komiksu. Zeszyt „Kobiety Wojny”, jest zbiorem trzech historii opowiedzianych przez kobiety z Lubelszczyzny z okresu Drugiej Wojny Światowej. Mamy świadomość, że dramatów takich jak te było setki tysięcy, a obowiązkiem kolejnych pokoleń jest dbać by takie historie ujrzały światło dzienne. Prosimy, szanuj ten komiks by służył jako świadectwo tragicznych wydarzeń jeszcze przez wiele lat.

Dziękujemy wszystkim, którzy przyczynili się do powstania tej publikacji.

Dzielnicowy Dom Kultury „Bronowice” w Lublinie

Miejski Ośrodek Kultury w Terespolu

Opolskie Centrum Kultury w Opolu Lubelskim

Koordynator projektu: Jakub Jeremicz

Współpraca:

